

YTTRANDE

2019-06-06 Ärendenr:
NV-02098-19

Näringsdepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över Betänkandet Privat initiativrätt – Planintressentens medverkan vid detaljplaneläggning (SOU 2019:9) (N2019/00699/SPN)

Sammanfattning

Naturvårdsverket tillstyrker utredningens förslag till ändringar i plan- och bygglagen (2010:900), PBL men ser samtidigt några risker som bör beaktas vid genomförandet.

Genom att möjliggöra för planintressenter att inhämta synpunkter från Länsstyrelsen i ett tidigare skede skapas förutsättningarna en bättre kvalitet på det slutliga planförslaget men innebär samtidigt en risk för ökad arbetsbelastning hos Länsstyrelserna.

Om fler planeringsunderlag tas fram av andra aktörer än kommunen kan det leda till osäkerhet avseende planeringsunderlagens neutralitet och tillförlitlighet. Det finns också en risk att en sådan utveckling kan medföra att kommunen på sikt tappar kompetens inom vissa sakområden, till exempel natur- och kulturmiljövård och klimatanpassning.

En annan aspekt handlar om att centrala förvaltningsmyndigheter behöver höja kraven vad gäller fortsatt och utvecklad samverkan mellan de myndigheter som tar fram vägledning.

Naturvårdsverket bedömer att utredningen har analyserat dessa risker på ett bra sätt och att om utredningens förslag genomförs på det sätt som föreslås kan riskerna minimeras. Sammantaget bör utredningens förslag och överväganden medföra en mer transparent, tydlig och i viss mån effektivare planeringsprocess.

Naturvårdsverkets ställningstagande

Naturvårdsverket tillstyrker utredningens förslag till ändringar i plan- och bygglagen (2010:900), PBL, som reglerar planintressentens medverkan vid

detaljplaneläggning. Eftersom planeringsunderlag redan idag tas fram av andra än kommunen, är det bra att det av bestämmelser i PBL framgår att planeringsunderlag får tas fram av annan än kommunen och att det tydliggörs om och i så fall vilket planeringsunderlag som tagits fram av enskild.

Naturvårdsverket tillstyrker även förslaget att kommunen i samband med planbesked åläggs att, om det har begärts av planintressenten, redovisa sin bedömning av vilket planeringsunderlag som kan behövas för vidare planläggning. Detta förslag bör ge en bättre förutsättning för att fler, för planen väsentliga frågor blir tillräckligt belysta och utredda i ett tidigt skede av planprocessen. Detta bör i sin tur leda till såväl en snabbare process som minskat behov av ingripanden från statens sida i sena skeden.

Naturvårdsverket instämmer också i de bedömningar, överväganden och övriga förslag som utredningen lämnar men ser samtidigt några risker som bör beaktas vid genomförandet av dessa:

Risk för ökad arbetsbelastning för Länsstyrelsen

Naturvårdsverket tillstyrker vidare utredningens förslag om att kommunen i samband med ett positivt planbesked får medge planintressenten att, om denne så begärt, inhämta yttrande från länsstyrelsen om vilket planeringsunderlag som behövs för planläggningen. Regleringen möjliggör ett klagörande i ett tidigt skede av planprocessen om vilka planeringsunderlag som behöver tas fram, vilket borgar för en bättre allokering av resurser och bättre kvalitet på det slutliga planförslaget. Begränsningen i förslaget om att det bara gäller i de fall där kommunens översiktsplan och länsstyrelsens granskningsyttrande överensstämmer är väsentligt. Förslaget innebär en risk för att länsstyrelsen utsätts för en ytterligare arbetsbelastning. Den kompensation som utredningen föreslår till länsstyrelserna är därför motiverad med tanke på att ett större ärendeflöde riskerar längre handläggningstider. Konsekvenserna av detta förslag bör följas upp.

Risk för bristande neutralitet vid framtagning av planeringsunderlag

Det är av största vikt att det tydligt framgår, så som utredningen också föreslår, att kommunen även fortsatt är ansvarig för den fysiska planeringen och för att säkerställa kvaliteten på planeringsunderlagen, oavsett vem som tagit fram dem. Detta tydligt formulerade ansvar är viktigt för att motverka den risk för, verklig eller upplevd, bristande neutralitet som kan bli en följd av att enskilda ges en mer uttalad möjlighet att ta fram planeringsunderlag. Utredningens förslag att det av planbeskrivningen ska framgå vilka underlag som tagits fram av vem är centralt för en transparent planeringsprocess och bör också bidra till att motverka denna risk.

Risk för förlorad eller minskad kompetens inom viktiga sakområden

Mängden underlag som tas fram av byggherrar, konsulter och andra privata aktörer är stor redan idag, men kan förväntas öka ytterligare med utredningens förslag. En sådan utveckling kan medföra att det också är där den främsta kompetens- och kunskapsutvecklingen kommer att ske. Därför är det viktigt att kommunen, förutom en god planeringskompetens, även fortsatt besitter god kompetens inom de sakområden som till exempel natur- och kulturmiljövård,

klimatanpassning, energi- och transporteffektivitet, friluftsliv och hälsa, där kommunen alltjämt kommer ansvara för underlagens kvalitet och avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen.

Behovet av ytterligare vägledning om vilket underlag som krävs för att bedöma vissa planeringsförutsättningar.

Vi bedömer att förslaget till reglering av privat initiativrätt kan komma att ställa högre krav på centrala förvaltningsmyndigheter vad gäller fortsatt och utvecklad samverkan mellan de myndigheter som tar fram vägledningar. Utredningen pekar också på att förslagen till förändringar, eller förtydliganden, kan ställa krav på vägledning om vilket planeringsunderlag som behövs och hur det bör tas fram och utformas. Vi ser mot den bakgrunden positivt på utredningens förslag att regeringen bör ge myndigheter, förslagsvis Boverket i samråd med övriga berörda myndigheter, i uppdrag att ta fram ytterligare vägledning om vad som behövs för att kartlägga vissa grundläggande planeringsförutsättningar, som till exempel geotekniska undersökningar, naturvärdesinventeringar och utredningar om vatten och avlopp.

Naturvårdsverket ser sig i sammanhanget som en av de berörda myndigheterna och Boverket som den naturliga samordnande myndigheten av en sådan utvecklad myndighetssamverkan. Vi vill i sammanhanget också lyfta fram dagens myndighetssamverkan inom digitalisering och standardisering av data och underlag inom såväl miljöinformations- som samhällsbyggnadsprocessen som en viktig plattform för detta fortsatta utvecklingsarbete.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektör Björn Risinger.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit avdelningschefen Martin Eriksson, föredragande, enhetschefen Gunilla Sallhed, handläggarna Ann Åkerskog, Lena Odeberg samt Sebastian Dahlgren-Axelsson.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Björn Risinger

Martin Eriksson

Kopia till:

marija.grekovska@regeringskansliet.se

m.registrator@regeringskansliet.se